

Poznatky z Tatranského národního parku (TANAP)

TANAP byl založen v r. 1949 s posláním zachovat veškerou přírodní rozmanitost. Jeho rozloha je 738 km², OP činí 307 km² (NPS má rozlohu 681 km², CHKO Šumava 996 km²).

Josef Hart v článku „Vysoké Tatry již za 10 let změněné k nepoznání“ uvádí:

Kdo znal dřívější Vysoké Tatry, ten je současně nepozná. Po 19.11.2004 zmizely rozsáhlé vzrostlé smrkové lesy větrnou katastrofou v pásu 2-5 km, dlouhém téměř 50 km. Chce se nám zavzpomínat na Tatry, jak vypadaly před osudovou větrnou spouští. Vydáváme se do Belianských Tater, které byly postiženy nejméně. V Monkově dolině procházíme naučnou stezkou po zaplacení poplatku (prošel jsem hodně NS, ale se zpoplatnělou jsem se nesetkal). Při cestě lanovkou na Štrbské pleso se otevírá neutěšený pohled: kde dříve ve stínu korun jehličnanů rostlo kapradí, keříky borůvek byly až ke kolenům se v polštářích rašeliníků a dalších mechů se rodily jednotlivé pramínky příštích horských bystřin. Dnes je tu půda pod pražícím sluncem, jehož paprsky nedokážou malé stromky pohltit, horká, vypálená, vyprahlá, většině vegetace s výjimkou vrbky úzkolisté nepřátelská. Dřevo z polomů napadl ve velkém lýkožrout smrkový (kůrovec) a šíří se dál, napadá i nezničené ostrůvky zdravého vzrostlého lesa. Doslova před očima se zelené smrky mění ve vybělené soušky. jež připomínají výstražné vykřičníky. Podle státních ochránců přírody je však všechno v pořádku, argumentují stejně jako jejich kolegové na Šumavě - jsme přece v národním parku a zde je třeba ponechat vše přírodě, však ona si poradí a navíc část smrkové monokultury byla vysazena člověkem. Dotázaný strážce TANAPu mě stroze odkáže na oficiální zdroje, nejlépe na tiskového mluvčího TANAPu. Chatař z horské chaty je však sdílnější a neskrývá svůj morbidní názor: „Říkají, že by tu měl vzniknout nový les s větším podílem listnatých stromů z přirozené obnovy. Ale kde se vezmou semínka, když široko daleko žádné dospělé stromy nerostou. Brzy tu nebude semenit ani smrk, na holých stromech se šišky nerodí. Říkáme těmto ochranářům, výsledkem budou holiny, nic jiného, z mrtvých těl nový život nevykřešete ... „

Dlužno dodat: český ideolog Bláha z Hnutí duha i zde organizoval akce k rozšíření kůrovce, resp. zátahy proti likvidaci smrků napadeným kůrovcem.

Ředitel Státních lesů TANAPu Petr Liška v XI.2014 sděluje:

Tatranský les po kalamitě má dvě tváře. V bezzásahovém území se nadále nekontrolovaně šíří lýkožrout a ničí poslední zbytky smrkových lesních porostů. Částečně tam probíhá přirozená obnova lesa, ale jsou tam poměrně velké plochy, kde k přirozené obnově nedochází, nejhorší je situace v oblasti Hrebieňka a Studených dolín. Výrazně destruktivní činnosti podkorního hmyzu se projeví v rezervacích Tichá a Kóprova dolina, kde poslední zbytky pralesových společenstev se změnili do takového stavu, že jejich obnova bude snad možná až po 400 letech.

Na území s lesnický zpracovanou kalamitou už vyrůstá nový les a dochází i k přirozenému zmlazení na cca 2200 ha, přičemž převládají hlavně listnaté stromy, především jeřáb. V uměle vysazených porostech převládají jehličnany, zejména modřín.

Původní větrný polom postihl cca 12,6 tis. ha, následně kůrovec zlikvidoval dalších 7,3 tis. ha. **V centrální části Tater se lýkožrout již natolik přemnožil, že situace už je neřešitelná. Smutným konstatováním je, že výměra dospělého zeleného lesa ve Vysokých a Belianských Tatrách představuje již jen necelých 25 % původní plochy, tedy z původních 38 tis. ha zbylo již jen necelých 9 tis. ha.**

Po 10 letech záporné bilance uhlíku snad lesní ekosystém začne plnit sekvestrační funkci, tedy uhlíku se bude víc ukládat než produkovat.

Zajímavým dokumentem je konferenční sdělení z r. 2012 ve Starém Smokovci:

„Ochrana přírodních procesů“ - Analýza konceptu z pohledu mezinárodních dokumentů a dopadů na lesy Slovenska (M.Moravčík, M.Schwaz, M.Kovalčík)

Situace ochrana přírody v lesích SR:

- dříve ohled na ekonomické a sociální potřeby státu a regionů
- nově uskutečňována ochrana přes vydávání zákazů a omezujících podmínek lidských aktivit a povolování výjimek příp. souhlasů na lidské aktivity, neukládají se konkrétní opatření na zachování předmětu ochrany, chybí motivační systém pro vlastníky lesů, přičemž není jasně a realisticky formulován cílový stav.

Došlo ke zlomové změně přístupu k lesům, přičemž dlouhodobě formované a vědecky odůvodněné postupy péče o lesy, kterými byly vytvořeny lesy dnešních CHÚ, se omezují a zakazují. Na ochranu biodiverzity v lesích jsou prosazovány extrémní metody: bezzásahový management, ochrana přírodních procesů a ponechávání lesa bez ochrany. Lesy v CHÚ mají změněnou strukturu, nejsou ničím výjimečné, jsou homogenní a ztratily schopnost samoregulace. Podle stupně ochrany je dnes rozlišeno 5 stupňů jejich ochrany:

- 1 lesy ve volné krajině
- 2 až 4 kde ochranná opatření a zpřístupnění závisí na vydání souhlasu orgánu OP
- 5 bezzásahové, ochrana přírodních procesů.

Dochází při tom k:

- ekologickým a environmentálním škodám a mnohdy až k rozpadu a zániku biotopů CHÚ . šíření podkorního hmyzu do okolních lesů
- výrazným finančním, ekonomickým a společenským dopadům.
- Škody způsobené zničením biotopů EVL podle jejich společenské hodnoty
- rozpad smrkových biotopů = velkoplošná ekologická katastrofa,
- biotopy bez velkoplošných kalamit z r. 2004: 6790 ha - 765 mil.E, téměř zničené biotopy 3350 ha - 370 mil E
- nedodržení směrnic EVL udržování jejich příznivého stavu (Evropský soudní dvůr v Haagu)
- zničení 7 NPR lýkožroutem
- snížení všeobecné hodnoty lesních porostů o 23,8 mil. E v období 2000 - 2010
- majetková újma 22,4 mil E ročně

- zvýšené náklady na ochranná opatření v ochranných pásech u bezzásahových území

Ekonomické a sociální dopady některých zákazů a omezení ochrany přírody

- omezování a nevyužívání ekonomického přírodního potenciálu lesů
- zvýšené náklady na protipožární ochranu bezzásahových území
- nárůst byrokracie při zvyšování počtu a prodlužování zbytečných legislativních projednávání
- omezování a předražování investic při výstavbě infrastruktury, zamezování výstavby
- nepříznivé dopady chybějící infrastruktury
- zvýšené náklady na bezpečnost a ochranu zdraví návštěvníků
- nepřiměřené a převážně zbytečné omezování přístupnosti a využívání lesů v CHÚ (vyčísleny ztráty příjmu nezpracováním kalamitního dřeva a ztráta pracovních míst)
- rozsáhlé ochuzování biodiverzity zmírňování klimatické změny
- podpora negativních klimatických změn snížením vázaného uhlíku ve stromech a jeho zrychlené uvolňování (vč. velké části půdního C) do atmosféry v rozporu s Kjótským protokolem na snižování emisí skleníkových plynů.

Takovýto způsob „ochrany přírody“ založený na „víře“, že přirozený vývoj i v nepřirozeném prostředí zabezpečí optimální vývoj vychází z idee, že je pro něj přípustná jakákoliv degradace lesních ekosystémů, vč. velkoplošného odumírání lesů a ztráty druhů, které jsou samotným předmětem ochrany, což není podloženo žádnými vědeckými důkazy.

Standardy světové ochrany přírody

Tvrzení orgánů ochrany přírody že je třeba vyhovět mezinárodním standardům není relevantní.

V EU je standardem „evropská soustava chráněných území - Natura 2000“ nařízená směrnicemi:

- o ochraně volně žijícího ptactva
- o ochraně přirozených biotopů volně žijících živočichů a rostlin.

Kategorie chráněných území dle IUCN (Ia,b,II,III,IV,V,VI) jsou pouze nezávazným doporučením, ostatní jsou jen názory některých autorů nebo zájmových skupin. Natura 2000 není soustavou přísných rezervací, ale naopak podporuje trvale udržitelné hospodaření (a často bezzásahovost vylučuje), přičemž jejím cílem je příznivý stav ochrany druhů a/nebo biotopů evropského významu. Nóta EK (Doc Hab 05-06-08) uvádí: „proti zániku předmětu ochrany v EVL přírodními procesy třeba, pokud je to možné, zasáhnout“. Území EVL může být zařazeno do libovolné kategorie IUCN, ideální je kategorie IV (areál druhu nebo biotopu) - ochrana aktivním managementem (KRNAP je v V. kategorii chráněná krajina). IUCN sděluje, že pokud vláda nazývá území národním parkem neznámá, že území musí mít management kategorie II (NP), naopak musí nalézt a aplikovat ten nejvhodnější způsob managementu. IUCN uvádí, že „region Evropy s dlouhodobým osídlením a rozdrobeným vlastnictvím není příliš vhodný pro vyhlášení kategorie II, ale spíše jsou vhodné kategorie IV-VI. Údajný požadavek deklarovaný státní ochranou přírody ve SR - jádrová (bezzásahová) zóna NP má tvořit 75 % je v rozporu se stanovisky IUCN, neboť převládající zóna neznámá bezzásahovou zónu a nenazývá se ani jádrovou. Ostatních 25 % území může být chráněno méně přísně (území obcí a turistických středisek či „náraznívá zóna“) nebo přísněji jako maloplošné CHÚ. Souhlas s vyhlášením CHÚ nezakládá právo měnit podmínky poukazováním na nové „standardsy“. Odvolávání se na údajné standardy „ochrany procesů“ není možné považovat za standardy, mnohé z těchto myšlenek se neimplementují ani v zemích jejich původu, většina uváděných autorů je méně radikálních než naši „ochránci přírody“, přičemž uznávají pozitivní vliv managementu na chráněné přírodní hodnoty. Otázka na závěr: Z čeho pramení a co je cílem nesmyslného a ničím neodůvodněného ponechávání lesů v CHÚ SR „bezzásahovému režimu“ a dále proč dochází k jejich rozšiřování prostřednictvím zonace národních parků ???